

N:o 27.

Ank. till Riksd. Kansli den 1 Mars 1872, kl. 2 e. m.

Utlåtande, i anledning af väckt motion om beviljande af anslag för upprensning af åtskilliga vattendrag inom Norrbottens län.

(R. A.)

Med åberopande af ett utaf Löjtnanten vid Kongl. Väg- och Vattenbyggnadskorpsen J. F. Cornell uppgjort kostnadsförslag i afseende å flottregleringen efter en del af Pite elf, Grundseleelfven, Lomträskbäcken och nedre delen af Abmoelfven inom dels Arvidjaurs lappmark, dels Pite socken af Norrbottens län, uppgående till en summa af 176,430 R:dr, hvarigenom skulle komma att sättas i flottbart skick 18 $\frac{3}{4}$ mil af nämnda vattendrag, har Herr A. Bäckström uti en inom Andra Kamraren väckt motion (N:o 84) hemställt,

att Riksdagen måtte bevilja berörda af Löjtnant Cornell efter undersökning föreslagna 176,430 R:dr, för att sätta vissa uppgifna delar af Pite-, Grundsele- och Abmoelfvarne, äfvensom Lomträsk- och Ljusträskbäckarne i flottbart skick, om ej på en gång, så under 3 å 4 år, eller ock att halfva stubböreafgiften, som utgår från Pite elfs flodområde, måtte för ändamålet anvisas, att genom Kongl. Maj:t öfverlemnas till dess Befallningshafvande i Norrbottens län, för att medelst entreprenadsföranstaltande eller på annat lämpligt sätt verkställa den i kostnadsförslaget upptagna flottregleringen så fort ske kan, samt att Riksdagen dessutom ville förslagsvis anslå 5,000 R:dr till undersökning och upprättande af kostnadsförslag, för att sätta i flottbart skick öfriga delar af Pite- och Abmoelfvarne äfvensom de i Pite elf från lappmarkerna i öfrigt utfallande vattendragen Warjesån, Sikån, Tilijock, Juckeljock och Auratsjock m. fl.

Under erinran att hvarken staten eller industrien kunna draga någon nämnvärd fördel af de betydliga skogstillgångar staten eger inom Norrbottens län — och hvilka, enligt den vid skogskomitéens betänkande fogade tabellen D f. utgjorde 55 % af samtliga kronoskogar inom de 5 Norrländska länen — så framt icke de därför erforderliga kommunikationslederna, vattendragen, sättas och hållas i sådant flottbart skick att skogsprodukter kunna på dem framflottas, har motionären fäst uppmärksamheten derpå, att af de inom Norrbottens län befintliga kronoskogar omkring 50 % ligga invid öfra delen af Pite elf och deri ofvanför Fällforsen fallande vattendrag, utgörande enligt en motionen bifogad, af kommissions- och afvittlingslandtmätaren Karl Grape år 1874 upprättad karta, omkring $3\frac{3}{4}$ kvadratmil inom Jockmock, 24,65 inom Arvidsjaur och 32,84 inom Arjeplog, eller tillhopa nära 64 kvadratmil. Motionären har vidare uppgifvit, att inom denna betydliga skogsvidd, som för det mesta skall bestå af urskogar, der, i brist på flottbara vattendrag, ännu föga afverkning kunnat ega rum och icke heller skall kunna komma till stånd, förr än flottledsreglering varder med kraftig hand företagen, hundratusentals träd af den öfvermogna skogen genom tidens åverkan förstöras samt utfalla och förruttna, utan att tillgodokomma hvarken staten eller den enskilde, men till stor skada och hämmande inverkan äfven för den unga skogens tillväxt. Vål hade, tid efter annan, flottleder öppnats af enskilda personer; men, såvida dermed afsetts att åtkomma statens skogar, hade kronan helt naturligt fått bestå kostnaderna genom lägre stubboreafgifter och den icke så sällsynta olofliga afverkning, som i dylikt fall förekommit. De flottleder, som sålunda tillkommit, vore dock, enligt motionärens tanke, icke att jemföra med dem, som här vore i fråga, då de förra nästan uteslutande varit belägna nedåt kusten. Motionären förmodade därför att, om ifrågavarande flottreglering skall öfverlemnas åt den enskilda företagsamheten, densamma antingen blifver helt och hållet ogjord och således dessa skogsrikedomar af millioner träd dömda till förruttnelse på stället, eller ock staten får betala så dyr rensningskostnad, att någon nämnvärd inkomst icke skulle vara att påräkna, när i bägge fallen all tällan vore afskuren för allmänheten. Ty i förra fallet vore icke möjligt att transportera något derifrån och i sednare fallet skulle endast några förmögna sågverks-egare och skogsköpare kunna öfvertaga afverkningen — och det blott af större skogsvidder och på längre tid — hvilka kapitalstarkare spekulanter i sådant fall finge skogen nästan till skänks, för att af dess afverkning i största möjliga skala få en riklig ersättning för rensningskostnaden; och dermed vore äfven all fri konkurrens afskuren till föga båtnad för kronan och allmänheten. Förslag om ett dylikt kapitalstarkt bolags bildande, för att öfvertaga skogsafverkningen i dessa vidsträckt trakter, vore ock redan under utarbetning, i ändamål att hos Kongl. Styrelsen utverka tillstånd att derstädes i 20 års tid afverka 100,000—150,000 träd årligen, mot erläggande af endast 40 öre pr träd, deraf dock blott 20 öre skulle i sjelfva verket till Staten erläggas, men de återstående 20 användas till flottledsrensningar,

som bolaget förbunde sig verkställa, naturligtvis blott så långt medlen räckte. Efter 20 år skulle, enligt samma plan, kronan ega att å berörda skogstrakter upplåta afverkningen till fri täflan, men bolaget dock hafva förmånsrätt att öfvertaga de af blifvande medspekulanter gjorda anbuden. Ehuru motionären icke ville bestrida att detta förslag utgått från ren patriotism, hyste han dock betänkligheter vid att så bortslumpa kronans dyrbara egendomar för längre tid, ja man kunde säga nästan för all framtid. Under ett jemnt stigande pris på skogseffekter borde icke heller staten skygga tillbaka för kostnader, som säkerligen skulle i dubbelt mått återbetala sig. Det vore möjligt att, om ock berörda flottreglering medtoge 300,000—400,000 Riksdaler, den kunde under loppet af några år vara verkställd, hvarefter staten hade att påräkna för 100,000—200,000 träd, årligen derifrån till fri täflan upplåtna, icke allenast, såsom nu kan motses, blott 20 öre trädet, utan helt visst detta belopp flerdubbelt.

På dessa och flera anförda skäl har motionären uttryckt den åsigt, att flottleder borde öppnas på alla de ställen, der sådant befinnes nödigt för framflottande af den mängd skogsprodukter kronan har att från sina skogar aflåta, men att detta borde ske af kronan sjelf, som således sattes i tillfälle att upplåta sina skogsprodukter till fri täflan åt den högstbjudande, hvarigenom staten skulle bereda sig sjelf, industrien och den arbetande befolkningen de möjligaste största fördelar. Härigenom åstadkommes att afverkningen blefve jemnt utbredd öfver *det hela*, hvarförutan en *ordnad* skogshushållning, synnerligast i Norrbotten, knappast vore tänkbar, då de nedra skogsdelarne eller de vid de flottbara vattendragen varande skogarne äro så medtagna, att derå, med deras framtida bestånd, för närvarande föga kan afverkas. Men kunde den öfra delen genom flottleders öppnande göras tillgänglig, så att den behöfliga afverkningen kunde under loppet af 15 å 20 år sträckas till dessa urskogar, och den nedra, mera än nog anlitate skogen, deremot besparas, hvarefter afverkningen, *i mån af återväxt*, öfver det hela utbreddes, så vore sedermera, enligt motionärens tanke, en mera ordnad skogshushållning möjlig. Dessutom borde, om kronan sjelf disponerade öfver flottlederna, det blifva lättare att vidtaga lämpliga mått och steg för den oloffliga skogsafverkningens hämmande.

Stats-Utskottet, som funnit de af motionären gjorda framställningar i hög grad påkalla Riksdagens uppmärksamhet och i följd deraf ansett nödigt att söka skaffa sig tillförlitlig visshet angående riktigheten af de utaf motionären lemnade upplysningar och yttrade åsigt, har, på derom framställd begäran, utaf Kongl. Skogsstyrelsen fått emottaga bifogade promemoria, som i allt väsentligt bekräftar motionärens uppgifter. Vid sådant förhållande och då Utskottet icke kunnat förbise vigten deraf att kraftiga åtgärder vidtagas för tillgodogörande af de betydliga skogstillgångar, som staten eger inom Norrbottens län, men dessa åtgärder icke torde böra inskränkas till upprensning af endast de i motionen omförmälda vattendrag, utan till äfventyrs omfatta äfven Luleå och Torneå elfvar samt andra vattendrag inom nämnda län,

men Riksdagen, i frågans närvarande skick och innan på noggranna undersökningar grundad kännedom vunnits om ungefärliga beloppet af de kostnader, som för ändamålets vinnande blifva behöfliga, svårligen läser kunna eller vilja på enskild motionärs framställning anvisa medel för de af honom förordade strömrensningarnes verkställande, eller eljest ingå i pröfning af hvad som för tillgodogörande af kronans skogar i Norrbotten bör åtgöras anser sig Utskottet, nu endast böra hemställa, att Riksdagen måtte besluta:

1:o) att uti underdänig skrifvelse anhålla, det Kongl. Maj:t behagade låta, genom sakkunnige och tillförlitlige samt med norrländska flottningsförhållandena fullt förtrogna personer, icke allenast verkställa en på noggranna undersökningar grundad utredning om lämpligaste sättet att genom upprensning af de särskilda vattendragen inom Norrbottens län försätta dem i sådant skick, att staten må kunna tillgodogöra sig sina inom nämnda län befintliga skogstillgångar, utan ock, i öfverensstämmelse dermed, uppgöra planer och kostnadsförslag rörande dessa rensningsarbetens utförande; samt att Kongl. Maj:t måtte till nästkommande Riksdag göra de framställningar och förslag, hvartill Kongl. Maj:t må finna en sådan utredning föranleda; och

2:o) att, för bestridande af kostnaderna för ifrågavarande undersökningar samt upprättandet af nödiga planer och kostnadsförslag, till Kongl. Maj:ts disposition på Riksgälds-kontoret för innevarande år anvisa ett anslag af Femton tusen Riksdaler.

Stockholm den 14 Mars 1872.

På Stats-Utskottets vägnar:

Arvid Fr:son Posse.

Ö. P. M.

Med afseende å en till Stats-Utskottet remitterad motion angående anslag till elfrensningar eller till erforderliga undersökningar i och för sådana arbeten, torde följande upplysningar få meddelas.

För att statsverket må komma i åtnjutande af den inkomst från de allmänna skogarne i Norrland, som dessa kunna och böra lemna, måste konkurrens mellan köparne af virke från nämnda skogar möjliggöras. De betydliga kostnader, som erfordras för upprensning af flottningsleder och strömbyggnader i de vattendrag, hvilka skola göra skogarne åtkomliga, förhindra emellertid mångenstädes en allmänare täflan vid försäljningen af kronans virke och föranleda, att detta, som, för att bära ifrågavarande kostnader, måste säljas i större partier, ofta mot allt för lågt pris tillfaller endast de kapitalstarkaste sågverksegarne och bolagen, då deremot, om upprensade och med erforderliga strömbyggnader försedda flottningsleder redan vore till finnandes, priset på virke skulle blifva betydligt högre ej allenast af den anledning, att köparen vore fri från strömrensningkostnader, utan synnerligast därför att hemmansegare och nybyggesinnehafvare i orterna i så fall kunde konkurrera med sågverken vid inköp af virke, för hvars försäljande i smärre poster hinder då ej förefunnes. Den utväg, som nu begagnas, för att så småningom få flottningslederna till kronoparkerna öppnade och derefter kunna påräkna fördelaktigare afsättning för skogsalster, är att, för en efter olika förhållanden lämpad tid af fem, tio eller femton år försälja afverkningsrätten till gröfre virke å dessa skogar, mot vilkor, bland andra, att köparen vid afverkningsrådets slut lemnar flottningslederna i upprensadt skick och försedda med nödiga strömbyggnader. Genom att nu åtnöja sig med det ringare pris, som virket betingar i följd af de kostnader för köparen, hvilka med uppfyllande af nämnda vilkor äro förenade, betalar kronan sjelf medelbarligen elfrensningarne. Men som undersökningen af vattendragen genom ojäfvig och sakkunnig person ej före köpet verkställes, så är kännedomen af dessa kostnader samt den prisnedsättning å virket, som af dem skäligen kan föranledas, högst ofullständig, och antagligen är berörda prisnedsättning — som, vid nu saknad kännedom

om strömrrensningens kostnaderna, endast skulle kunna regleras genom konkurrens, hvilken åter, enligt hvad ofvan är framhållet, i de flesta fall ingalunda förefinnes i tillräcklig grad — vida större än som i verkligheten skulle erfordras, för att motsvara kostnaden vid strömrrensningarne. Kronan får således mer än sannolikt betala dessa vida utöfver hvad skäligt är. Ett anslag af tjugo à tjugofemtusen Riksdaler till bekostande af noggrann undersökning, genom af vederbörande Kongl. Maj:ts Befallningshafvande förordnad sakkunnig person, af de vattendrag, utefter hvilka, enligt uppgift, som det borde tillkomma Skogsstyrelsen att meddela, kronans virke skall nedflottas, vore derföre särdeles gagneligt, för att, sedan elfrensningens kostnaderna genom undersökningen blifvit beräknade, bestämma det pris, som af köparen borde betalas för timret; och ehuru i allmänhet kostnaden för arbeten, som utföras för kronans räkning, blir drygare, än om samma arbeten omhändertagas af enskilda, så skulle dock sådan undersökning, som här åsyftas, säkerligen ej sällan gifva vid handen, att kronan, genom att på entreprenad och under sakkunnig tillsyn låta verkställa elfrensningar och strömbyggnader i sjelfva hufvudvattendragen, kunde få en riklig ersättning för kostnaderna härvid, i de betydligt högre pris kronans virke derefter af ökad konkurrens skulle betinga.

Stockholm den 12 Februari 1872.

A. E. Ros.

C. A. T. Björkman.